

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

Філологічний факультет
Кафедра суспільно-гуманітарних наук

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

2. Історія та культура України

освітньо-професійної програми **Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)**
підготовки **бакалавра**
за галуззю знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальності **035 Філологія**
спеціалізації **035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська**

Вінниця 2025

Робоча програма освітнього компонента 2. «Історія та культура України» з підготовки бакалаврів за галуззю знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 Філологія «Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська».

РОЗРОБНИК

Юрій СТЕПАНЧУК, доктор історичних наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

СХВАЛЕНО

Вченою радою філологічного факультету
«28» серпня 2025, протокол № 1

Голова Вченої ради канд. філол. наук, доцент кафедри
германської філології Олена КОЛОМІЄЦЬ

ПОГОДЖЕНО

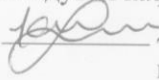
Гарант освітньо-професійної програми Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

 канд. філол. наук, доцент кафедри германської філології
Олена КОЛОМІЄЦЬ

Робочу програму розглянуто і схвалено на засідання кафедри суспільно-гуманітарних наук

«27» серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук

 доктор філософії, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Ігор КУШКО

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти / освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента		
		Денна форма навчання		
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»	Статус освітнього компонента Обов’язковий		
	Спеціальність: 035 Філологія «Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська»			
Змістових модулів - 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Рік підготовки: 2		
		Семестр: 3		
Лекції		Семінари	Практ./лаб.	
24		24	-	
Загальна кількість годин -90		Самостійна робота 42		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних-2 самостійної роботи здобувача освіти – 1,8				
Вид контролю: екзамен				

2. Мета, завдання, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета, завдання освітнього компонента

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» є поглиблення знань в галузі вітчизняної історії, зокрема закономірностей виникнення і розвитку української нації та державності на території України, найсуттєвіших культурних здобутків українського народу, його місця та ролі у контексті світової цивілізації.

Набуті знання допоможуть студентам краще орієнтуватися у сучасних суспільно-політичних процесах, що відбуваються в Україні та адекватно визначати у них своє місце, сприятимуть формуванню політичної культури й гуманітарних цінностей.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія та культура України» є:

- формування історичного мислення, наукового світогляду;
- набуття навичок науково-історичного аналізу;
- виявлення логіки та об'єктивних закономірностей історичного процесу;
- виховання високого рівня культури, громадянської відповідальності,
- національної гідності, патріотизму.

2.2. Компетентності:

2.2.1. Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

2.2.2. Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), правил основі культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів

педагогічної етики.

2.2.3. Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК12. Здатність створювати в освітньому середовищі початкової школи максимально сприятливі умови для розвитку і саморозвитку учнів шляхом використання сучасних педагогічних технологій. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії.

СК13. Здатність організовувати виховний процес як цілісну і наскрізну систему особистісного розвитку дитини молодшого шкільного віку у взаємозв'язку всіх його компонентів; здатність ефективно реалізовувати виховний потенціал неформальної освіти. Здатність планувати та організовувати взаємодію з представниками громади, батьками молодших школярів, надавати їм консультативну допомогу щодо сімейного виховання.

2.3. Результати навчання.

2.3.1. Програмні результати навчання за ОПП:

ПР01. Знати законодавство України та міжнародні нормативно-правові документи з питань охорони навколишнього середовища, функціонування та розвитку громадянського суспільства; нормативно-правові документи, що регламентують діяльність закладів загальної середньої освіти.

ПР02. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти

ПР04. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР07. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформативної, соціальної і здоров'я збережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей стандартних і

нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР12. Приймати відповідальні рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

2.3.2. Результати навчання за освітнім компонентом:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія України та української культури»;
- основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища, процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів;
- сутність української національної ідеї, етапи,
- функціонування української державності;
- теорії походження культури (культурогенезу);
- форми, засади історію етногенезу українців та особливості ментальності українців.

Вміти:

- аналізувати основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища, процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів;
- розуміти сутність української національної ідеї, етапи, форми, засади функціонування української державності;
- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- орієнтуватися у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою;
- працювати з відповідною літературою;
- вміти використовувати сучасні інформаційні можливості;
- аргументовано, на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання даних, збирати та аналізувати необхідну політичну, економічну та культурну інформацію;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

3. Програма освітнього компонента

Тема 1. Стародавня історія України (1млн. рр. до н.е. - IX ст. н. е.)

Стародавня історія України (1млн рр.. до н.е. – IX ст. н.е.). Українські землі в первісну епоху. Історична доба півдня України. Слов'янські племена.

Тема 2. Давньоруський період української історії (IX- XIY ст.)

Виникнення і становлення Давньоруської держави (кін. 9 - поч. 10 ст.) Піднесення і розквіт Київської Русі (кін. X - серед. XI ст.). Політична роздробленість Київської Русі. Монгольська навала та встановлення золотоординського ярма. Політичний соціально - економічний розвиток Галицького Волинської держави.

Тема 3. Литовсько - польська доба української історії (XIY ст. - перш.пол. ХУП ст.) Виникнення козацтва

Литовсько – польська доба української історії. Приєднання укр. Земель до Великого князівства Литовського, Польська експансія на укр.. землі кін 14 –сер. 16ст. Люблінська унія. Берестейська унія. Виникнення українського козацтва

Тема 4. Українська національно – визвольна війна. Козацького – гетьманська держава (сер ХУП – кін. ХУІІІ ст.)

Українська національно – визвольна війна. Козацько - гетьманська держава (серед. ХУП- кін. ХУІІІ ст.)
Причини характер, періодизація. Розгортання нац. визв. Війни (лютий 1648- серпень 1657 р.) Утворення української гетьманської держави. Громадянська війна та події козацької України на два гетьманства (вересень 1657- червень 1663рр.) Боротьба за возз'єднання Української держави (червень 1663- вересень 1676 рр.) Україна напр. ХУП у ХУІІІ ст.

Тема 5. Україна наприкінці ХУП – у ХУІІІ ст.

Україна напр. ХУП –у ХУІІІ ст. Колоніальна політика Російської імперії щодо України у ХУІІІ ст. Правобережна Україна напр. ХУП - у ХУІІІ ст. Соціально- економічний розвиток. Культура України напр. ХУП - ХУІІІ ст.

Тема 6. Україна в ХІХ- поч. ХХ ст.

Україна в 19- поч.20 ст. Соціально – економічний розвиток українських земель. Суспільні рухи. Національне відродження в Україні. Західно- українські

землі під владою Австралійської імперії. Україна на початку 20ст. Україна в роки Першої Світової війни

Тема 7. Українська національна - демократична революція 1917- 1920 рр.

Українська національно- демократична революція 1917-1920 рр. Лютнева революція в Росії та Україні. Доба Української Центральної Ради. Відродження державності (березень 1917-квітень 1918 рр.) Доба української держави гетьмана Павла Скоропадського. Утворення ЗУНР (квітень- грудень 1918) Доба Директорії УНР (грудень 1918-1920) Злука УНР і ЗУНР.

Тема 8. Україна у міжвоєнний період (1920- 1939 рр.)

Україна у міжвоєнний період (1920-1939 рр.) УСРР на поч. 20-х рр. НЕП Утворення СРСР. Індустріалізація. Колективізація сільського господарства Голод 1932-1933. Політика коренізації західноукраїнської землі в 20-30-х роках

Тема 9. Україна в роки Другої Світової війни(1939-1945)

Україна в роки Другої Світової війни (1939-1945)Українське питання в міжнародній політиці напередодні війни. Приєднання західноукраїнських земель до СРСР. Окупація України військами Німеччини та її союзників в (22 червня 1941- 22 липня 1942). Рух Опору в Україні. Визволення України від фашистських загарбників (грудень 1942- жовтень 1944).

Тема 10. Повоєнна відбудова і розвиток України в др. пол. 40-х 60-х роках.

Повоєнна відбудова в др. пол. 40-х – перш. пол. 60-х рр. Особливості процесу відбудови. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН-УПА з радянською каральною машиною. Операція «Вісла». Духовне життя в Україні: основні тенденції та характерні риси.

Тема 11. Україна в період «Застою» і кризи радянського суспільства (1965-1985 рр.) Перебудова (1985-1991рр.)

Україна в період «застою» і кризи радянського суспільства (1965-1985 рр.). Перебудова (1985-1991) соціально - економічний розвиток УРСР. Суспільно-політичне життя, «стабілізація» і закритість. Ідеологічний диктат. Духовний розвиток суспільства. . Дисидентський рух. Стан перебудови та її наслідки.

Тема 12. Україна в умовах розбудови незалежності і війни з Росією.

Україна в умовах розбудови незалежності. Політичний розвиток України. Формування багатопартійності на шляху творення національної економіки. Характерні риси духового життя. Західний напрям зовнішньої політики.

Помаранчева революція. Революція гідності 2014 р. Окупація російськими силовиками Криму та Донбасу. Війна українського народу з Росією.

4. Структура освітнього компонента

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	аудиторні	у тому числі			самост. робота
			лекції	Семінари	практичні	
Тема 1. Стародавня історія України (1млн. рр.. до н.е.- 9 ст. н. е.)	7	4	2	2	-	3
Тема 2. Давньоруський період української історії (9- 14ст.)	7		2	2	-	3
Тема 3. Литовсько - польська доба української історії (14ст. перш.пол.17 ст.) Виникнення козацтва	7	4	2	2	-	3
Тема 4. Українська національно – визвольна війна. Козацького – гетьманська держава (сер 17 – кін.18 ст.)	7	4	2	2	-	3
Тема 5. Україна наприкінці 17 – у 18 ст.	7	4	2	2	-	3
Тема 6. Україна в 19- поч. 20ст.	7	4	2	2	-	3
Тема 7. Українська національна - демократична революція1917- 1920 рр.	8	4	2		-	4
Тема 8. Україна у міжвоєнний період (1920- 1939рр.)	8	4	2	2	-	4
Тема 9. Україна в роки Другої Світової війни(1939-1945)	8	4	2	2	-	4
Тема 10. Повоєнна відбудова і розвиток України в др.пол.40-х 60-х роках.	8	4	2	2	-	4
Тема 11. Україна в період «Застою» і кризи радянського суспільства (1965-1985рр.) Перебудова (1985-1991рр.)	8	4	2	2	-	4
Тема 12. Україна в умовах розбудови незалежності і війни з Росією.	8	4	2	2	-	4
Усього годин	90	48	24	24	-	42

5. Теми семінарських занять

№ з/п	теми	Назва теми	К-ть годин
1.	1	Давньоруський період української історії (9- 14ст.)	4
2.	2	Литовсько - польська доба української історії (14ст. перш.пол.17 ст.) Виникнення козацтва	4
3.	3	Українська національно – визвольна війна. Козацького – гетьманська держава (сер 17 – кін.18 ст.)	4
4.	4	Українська національна - демократична революція1917-1920 рр.	4
5	5	Україна в роки Другої Світової війни(1939-1945)	4
6	6	Україна в умовах розбудови незалежності і війни з Росією.	4
Разом			24

6. Теми практичних занять Не передбачено

7. Теми лабораторних занять Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	теми	Назва теми	К-ть годин
1.	1	Стародавня історія України (1млн. рр.. до н.е.- 9 ст. н. е.)	3
2.	2	Давньоруський період української історії (9- 14ст.)	3
3.	3	Литовсько - польська доба української історії (14ст. перш.пол.17 ст.) Виникнення козацтва	3
4.	4	Українська національно – визвольна війна. Козацького – гетьманська держава (сер 17 – кін.18 ст.)	3
5.	5	Україна наприкінці 17 – у 18 ст.	3
6.	6	Україна в 19 - поч. 20 ст.	3
7.	7	Українська національна - демократична революція 1917-1920 рр.	4
8.	8	Україна у міжвоєнний період (1920- 1939 рр.)	4
9.	9	Україна в роки Другої Світової війни(1939-1945)	4
10.	10	Повоєнна відбудова і розвиток України в др.пол.40-х 60-х роках.	4
11.	11	Україна в період «Застою» і кризи радянського суспільства (1965-1985рр.) Перебудова (1985-1991 рр.)	4
12.	12	Україна в умовах розбудови незалежності і війни з Росією.	4
Разом			42

9. Методи та технології навчання

Методи викладання освітнього компонента «Історія України» спрямовані

на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні дисципліни, є словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з «Історія України» застосовуються:

1. Структурно-логічне навчання: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

2. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем освіти знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

Подані матеріали дозволяють здобувачеві освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота здобувачів освіти включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю та рубіжного контролю.

10. Методи та форми контролю

Методами та формами контролю результатів навчання є: екзамен; стандартизовані тести; реферати; есе; презентації та виступи на наукових заходах.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів освіти включає оцінку за практичну та самостійну роботу.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (усно). Екзаменаційні білети повинні бути затвердженими в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС - A, B, C, D, E, FX, F).

Критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування студентів); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні задачі), індивідуальні завдання – написання наукових рефератів.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати рівень знань, поточну підготовку студентів до аудиторних занять та визначити рівень засвоєння навчального матеріалу окремої теми. Підсумкова оцінка виставляється після складання екзамену за рейтинговими показниками.

Норми і критерії оцінювання знань Запланованих програмних результатів навчання

Оцінка «відмінно» (рівень досягнень А, бали 90-100). Здобувач освіти відповідно до програми виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань; має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.

Оцінка «добре» (рівень досягнень В, бали 82 - 89). Здобувач освіти міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з дисципліни, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом дисципліни, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.

Оцінка «добре» (рівень досягнень С, бали 75 - 81). Здобувач освіти виявив системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної літератури, виявив уміння застосування набутих

Оцінка «задовільно» (рівень досягнень D, бали 64 - 74). Здобувач освіти виявив знання основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності обсязі, вияв поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штамтів, виявив уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.

Оцінка «незадовільно» (рівень досягнень FX, бали 35 - 59). Здобувач освіти не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про освітній компонент, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до повторного складання.

Оцінка «незадовільно» (рівень досягнень F, бали 1-34). Здобувач освіти не опанував навчальним матеріалом, не має знань із більшої його частини, не дає відповіді на більшість поставлених завдань, не спроможний самостійно опанувати програмним матеріалом і потребує повторного вивчення дисципліни.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА										Загаль на к-ть балів
Змістовий модуль 1 (35 б)					Змістовий модуль 2 (35 б)					
T1	T2	T3	T4	МКР	T5	T6	T7	T8	МКР	
5	5	5	5	15	5	5	5	5	15	30

Шкала оцінювання

№ з/п	Сума балів підсумкового контролю	За шкалою ECTS	За національною шкалою
			Для екзамену
1.	90-100	A	відмінно
2.	82-89	B	добре
3.	75-81	C	добре
4.	64-74	D	задовільно
5.	60-63	E	задовільно
6.	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

11. Рекомендована література

11.1. Базова

1. Історія України : комплексне видання / В. С. Власов, С. В. Кульчицький, О. Є. Панарін. – Київ : Літера ЛТД, 2020. – 512 с. : іл., карти.
2. Історія України : Збірник тестових завдань для підготовки до ДПА та ЗНО 2021 / Воропаєва В.В. Скирда І.М. – Харків : Вид-во “Весна”, 2020. – 184 с.
3. Історія України. Довідник, тестові завдання. Повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання та державної підсумкової атестації / Олександр Гісем. – Кам’янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2019. – 636 с.
4. Історія України / С. Д. Кульчицький, Ю. А. Мицик, В. С. Власов. – К.: Літера ЛТЦ, 2019. – 530 с.

11.2. Допоміжна

1. Історія України. О. І. Пометун, Н. М. Гупан.-Київ: Оріон, 2018. – 256с.
2. Історія України. О. Струкевич, С. Дровозюк.-Київ: Вид-во «Грамота», 2019.- 239 с.
3. Вінниця: історичний нарис. – Вінниця: Вид-во «Книга-Вега», 2007. – 280 с.

11.3. Інтернет- ресурси

1. Навчальна програма з історії України для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. – Електронний режим. – [Режим доступу]. – <https://mon.gov.ua/ua>
2. Підручники з історії України <http://ukrhistory.com.ua/>
3. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни. <http://galsite.at.ua/load/3-1-0-38>